

Кокоша Антоніна

магістрант факультету соціальної та психологічної освіти

Науковий керівник:

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи – *Коляда Н.М.*

АНАЛІЗ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У НАУКОВОМУ ВИМІРІ

У науковій літературі поняття «компетентність» з'явилося порівняно недавно. Компетентнісний підхід в освіті почав формуватися у західній науковій літературі із 60-х років, а у вітчизняній – із 90-х років ХХ століття унаслідок збільшення вимог ринку праці до особистості фахівця.

Поняття «професійна компетентність» розглядали вітчизняні й зарубіжні науковці на різних рівнях і під різними кутами зору. Серед них: В. Аніщенко, В. Болотов, О. Деркач, И. Єліна, Т. Жаворонкова, А. Михайличенко, О. Овчарук, Л. Петровская, Дж. Равен, І. Тараненко, А. Хуторський та ін.

Професійною компетентністю вважає поєднання здатності (особисті якості) та готовності (знання, уміння) до професійної діяльності А. Маркова, а В. Аніщенко та А. Михайличенко, крім названих компонентів, включають у це поняття ще й досвід особистості та її ставлення до справи [1].

При розгляді питання професійної компетентності майбутнього фахівця нами було проаналізовано велику кількість наукових праць. Зокрема, в дослідженні О. Карпенко спираючись на теоретичні положення вітчизняних і зарубіжних учених (Л. Анциферової, Л. Буєвої, І. Єрмакова, І. Лотової, К. Платонова, М. Фірсова, В. Циби, Т. Щербана та ін.) щодо трактування поняття «професійна компетентність», дослідниця доводить, що до усталених

традиційних складових – знання, вміння, навички та навчальні досягнення, необхідно додати щеї мотивацію, соціальні навички (задоволення соціальних потреб), поведінковий компонент (ставлення, дія) [3, с. 20].

Деякі аспекти становлення соціального працівника як професіонала розкриті у наукових дослідженнях В. Бочарової, Н. Клименко, А. Ляшенко, В. Поліщук, В. Сластьоніна, Н. Шмельової та ін.; окреслені деякі аспекти професійної підготовки соціального працівника (Д. Годлевська, К. Максимова, В. Нор та ін.)

Наукове осмислення зарубіжного досвіду підготовки фахівців соціальної роботи (Л. Віннікова, Н. Гайдук, О. Загайко, А. Кулікова, Г. Лещук та ін.) доводить, що методика навчання соціальних працівників ґрунтується на досвіді, усталених традиціях і має певну специфіку для кожної країни.

Особливості навчання студентів цього профілю висвітлювалися в публікаціях зарубіжних авторів (В. Курбатов, Є. Холостова та ін.) і в працях вітчизняних науковців – В. Андрущенко, В. Бега, А. Горілого, І. Зверєвої, А. Капської, І. Лукашевича, В. Поліщук, Т. Семигіної та ін.

Всебічне дослідження професійної підготовки майбутніх соціальних працівників в умовах університетської освіти здійснено в першій в Україні докторській дисертації з означеної проблематики О. Карпенко [3]. Спільною ідеєю більшості наукових пошуків є думка, що забезпечення суспільства кваліфікованими фахівцями соціальної роботи зумовлює потребу ґрунтовного дослідження процесів професіогенезу майбутніх соціальних працівників.

Згідно з проектом державного освітнього стандарту вищої професійної освіти зі спеціальності «Соціальна робота», соціальний працівник у процесі навчання повинен оволодіти такими професійними компетентностями, як: готовність до забезпечення соціального захисту, допомоги і підтримки, надання соціальних послуг окремим особам і соціальним групам; готовність вирішувати проблеми клієнта шляхом залучення відповідних фахівців, мобілізації власних сил, фізичних,

психічних і соціальних ресурсів клієнта; здатність цілеспрямовано й ефективно реалізовувати сучасні технології психосоціальної, структурної і комплексно-орієнтованої соціальної роботи, медико-соціальної допомоги населення; здібність до компетентного використання законодавчих та інших нормативних актів федерального і регіонального рівнів; здатність виявляти, формулювати і вирішувати проблеми у сфері психосоціальної, структурної і комплексно-орієнтованої соціальної роботи, медико-соціальної допомоги та ін. [2].

Отже, аналіз наукової літератури з проблеми формування професійної компетентності майбутніх соціальних працівників свідчить про наявність низки підходів до її формування та відсутність цілісного уявлення про його механізми, закономірності та принципи. На формування професійної компетентності майбутнього соціального працівника впливають різні індивідуально-психологічні та соціально-психологічні чинники, що зумовлюються вищою нервовою діяльністю, потребами, інтересами, мотивацією, здібностями, індивідуально-психологічними характеристиками особистості, а також умовами життя у соціальному середовищі і досвідом індивіда.

Список використаних джерел:

1. Гушлевська І. Поняття компетентності у вітчизняній та зарубіжній педагогіці / І. Гушлевська // Шлях освіти. – 2004. – № 3 – С. 15–18
2. Дударьов В. Професійна компетентність соціальних працівників: методи управління / В. Дударьов // Грані. – 2015. – № 4. – С. 27–32.
3. Карпенко О. Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників в умовах університетської освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / О. Карпенко – Київ, 2008. – 48 с.